

CD KLASSIEK

Tranen en nog meer
John Dowland

Net zoals Antonio Vivaldi (1678-1741) werd de Engelse luitspeler en componist John Dowland (1563-1626) herontdekt in de twintigste eeuw. Vooral zijn melancholische liederencyclus en de instrumentale *Lachrimae, or Seaven Teares* kenden intussen tal van opnames en interpretaties.

Dowland staat bekend als componist van melancholische stukken. „*Semper Dowland, semper dolens*” (altijd Dowland, altijd droevig gestemd), bestempelde hij zelf een van zijn werken. In werkelijkheid was hij een opgewekte verschijning en wellicht een praktiserend en overtuigd katholiek, in het Engeland van toen niet vanzelfsprekend.

De Britse contratenor Iestyn Davies studeerde in Cambridge archeologie en antropologie, maar was er ook actief als *choral scholar*. Hij debuteerde in de opera met aria's geschreven voor castraten. Op deze cd brengt hij een keuze van Dowlands songs, begeleid door luit, afgewisseld met instrumentale stukken waaronder dus ook de *Semper Dowland, semper dolens*.

De muziek is complexer dan je zou vermoeden. In de oude geneeskunde werd melancholie immers beschouwd als een ziekte, veroorzaakt door 'slechte sappen' in het lichaam. Allerlei remedies werden gesuggereerd, ook van geestelijke aard. Een ervan was het idee dat de patiënt die door zwaarmoedigheid was overvallen in een diepe slaap moest worden gebracht. Dowlands song *Come, Heavy Sleep* zou daarnaar kunnen verwijzen. Het zou echter evengoed de uitdrukking van een doodsverlangen kunnen zijn.

Op een zelfde wijze zijn de liefdesliederen moeilijk te doorgronden. Het smachtende verlangen van de minnaar lijkt pas duidelijk als de relatie verbroken is. In vele stukken, zowel de liederen als het instrumentale werk, gaat het over tranen. Een van de werken vangt als volgt aan: „*Flow, my tears, fall from your springs! Exiled for ever, let me mourn*” (stroom dan, mijn tranen, uit jullie bronnen. Voor eeuwig verbannen, laat mij rouwen). Dowland gaf ons zelf een verklaring door als ondertitel van een van de collecties te schrijven: „Onderhoudend zijn de tranen die de muziek weent.” (EDS)

John Dowland, *The Art of Melancholy. Songs by John Dowland*, door Iestyn Davies (contratenor) en Thomas Dunford (luit), Hyperion, CDA68007, 22,50 euro.

CD KLASSIEK

Sloveense liederen
Hugo Wolf

De Oostenrijkse componist Hugo Wolf (1860-1903) werd amper 43, maar verwierf toch een plaats in de muziekgeschiedenis door zijn liederen. Die ontstonden grotendeels in de periode tussen 1887 en 1889, toen Wolf een late twintiger was. Nadien had hij te kampen met zware depressies en vanaf 1899 zakte hij weg in een staat van dementie, wellicht veroorzaakt door een syfilisinfectie. Hij kreeg zijn laatste rustplaats wel op de Weense centrale begraafplaats tussen de allergrootsten.

De *Eichendorff-Lieder* ontstonden na de dood van zijn grote idool Richard Wagner (1813-1883) en zijn geschreven op tekst van de Duitse romantische dichter Joseph Freiherr von Eichendorff (1788-1857). Ze zijn minder bekend dan andere liedcycli van Wolf en enkele waren vóór deze uitgave nog nooit opgenomen.

Op deze heruitgave horen we zowel de bariton Stephan Genz als de mezzosopraan Bernarda Fink. Deze laatste werd in Argentinië geboren uit Sloveense ouders. Wolf gaat wel door als een Oostenrijker, maar hij werd geboren in Windischgrätz, vandaag de Sloveense stad Slovenj Gradec. *Windisch* betekende 'Sloveens'. De Slovenen beschouwen de componist als een van hen en in de stad is een museum aan hem gewijd. (EDS)

Hugo Wolf, *Eichendorff-Lieder*, met Stephan Genz (bariton) & Bernarda Fink (mezzosopraan), Helios, CDH55435, 16 euro.

BOEK GELOOF

Verloren schapen
Pulinckx & De Mey

Het meest recente *Europees Waardenonderzoek* uit 2008 maakt gewag van 4 procent zogeheten kernkatholieken in België, waarbij die term wordt gedefinieerd als katholieken die maandelijks een eucharistieviering bijwonen. De auteurs van *Aan zijn Rijk komt geen einde. Over lege kerken in Europa* vragen zich

dan ook af of de Kerk nog toekomst heeft.

Het boek kwam uit in het kader van de *Leuvense Ontmoetingen rond Geloof, Openbaring en Spiritualiteit*. Drie van de elf bijdragen zijn van de hand van de drie hoofdsprekers tijdens de jongste studiedag op 5 mei laatst.

Nieuwtestamenticus Geert Van Oyen stelt dat de toekomst van de Kerk zal afhangen van de toetsing aan één parameter: de blijde boodschap zoals die in de evangelieverhalen is neergeschreven.

Stijn Van den Bossche, secretaris-generaal van de Interdiocesane Commissie voor de Catechese, heeft het over een nieuw type Kerk waarnaar we evolueren. De volwassenendoop wordt daarin het model, al verliest de kinderdoop zijn bestaansrecht niet.

Lezenswaardig is ook de bijdrage van mgr. Jean Kockerols, hulpbisschop voor Brussel. „De Kerk heeft 99 schapen laten weglopen en koestert nu met overdreven zorg het honderdste. Er

staat veel werk voor de boeg om zoveel mensen op te zoeken”, schrijft hij vanuit eigen ervaringen. En voorts: „Verandering, wil ze vruchtbaar zijn, vraagt een inspanning, bepaalde risico's. Onze gebruikelijke manier van Kerk-zijn is niet langer vruchtbaar. We worden opgeroepen om, zoals Abraham, veel los te laten. Loslaten om te vertrekken, zonder te weten waar naartoe, vertrouwend op Gods belofte. En zoals Abraham zullen we misschien het beloofde land enkel van ver zien.” (EDS)

Liesbeth Pulinckx & Peter De Mey, *Aan zijn rijk komt geen einde...?! Over de lege kerken in Europa*, LOGOS/Halewijn, 2014, 156 blz., 19,50 euro.

BOEK CREATIEF

Lekkere geschenken
De Praktische School

Op zoek naar een meer origineel cadeau dan pralines of wijn? Dat u kunt aanpassen aan de smaak van een jarige of gastheer en zelf eenvoudig kunt inpakken? In het boek *Cadeautjes uit de keuken* vindt u tientallen verrassende recepten voor culinaire cadeaus. Van bessenconfituur

met limoncello over paprika-koekjes tot een barbecuepakket met zelfgemaakte kruidenolie.

Het boek is een uitgave van De Praktische School, een partner van vrouwenorganisatie Femma die jaarlijks duizenden bereikt met cursussen en activiteiten waarin gezonde en gevarieerde voeding centraal staat. Diverse lesgevers leverden de recepten. Ze zijn onderverdeeld in vier categorieën: zoet, hartig, confituren en chutney's en zogeheten smaakmakers. Dat laatste deel bevat de meest bijzondere recepten, waaronder recepten voor ingemaakte kool of voor een mengsel voor chocolademelk met chaikruiden.

Achteraan is voor elk recept een label bijgevoegd dat u kunt kopiëren of uitknippen en inkleven. Bovendien bevat het boek tal van

tips voor het verpakken van de geschenken. Op een pot zomerse chutney komt een vrolijk gebloemd stofje, lavendelkoekjes rijgt u met een lint aan elkaar alsof het knopen zijn. Wie wat handig is in en naast de keuken kan zich met dit boek dan ook helemaal uitleven. (JVH)

De Praktische School, *Cadeautjes uit de keuken*, Manteau, Antwerpen, 2013, 143 blz., 19,99 euro.

BOEK BIJBEL

Het verhaal van Jona
Kathleen Amant

Het verhaal van Jona is een kinderlijke hervertelling van het oude Bijbelverhaal. Als er in de stad ruzie ontstaat, besluit Jona om daar iets aan te doen. Maar al gauw wordt hij bang. Daarop scheept Jona in op een schip dat wegvaart van de stad. Zich schamend voor zijn angst en lafheid, verstopt hij zich in het ruim. Wanneer een storm opsteekt, dreigt schipbreuk en valt Jona overboord. Hij wordt meegesleurd door de golven en opgeslokt door een walvis. In diens buik heeft Jona tijd om na te denken. Hij beseft dat hij niet juist heeft gehandeld. Zodra de vis

hem uitspuwt, trekt Jona naar de stad. Dapper roept hij: „Hou op met ruzie maken!” Jona beseft dat een beetje durf de wereld een stuk beter kan maken.

Kathleen Amant tekent en vertelt het bekende verhaal voor jonge kinderen. De stijl van de prenten en de toon van de tekst spelen daarop in. Jona en de bewoners van Ninive lijken op kinderen die ruzie maken, bang zijn en buikpijn hebben. In de bewerking zijn belangrijke elementen uit het oorspronkelijke verhaal weggelaten. God krijgt in dit boekje geen plaats. Jona bedenkt alles zelf. De passagiers op het schip spelen amper een rol. In de Bijbeltekst gooien zij Jona overboord. In dit verhaal zijn ze slechts passieve toeschouwers. Tot slot wordt ook de eindsituatie stevig aangepakt. In het oude verhaal is Jona boos omdat God de bewoners van de stad reddt. Om Jona een lesje te leren, laat God de boom verdorren waaronder hij rust. In het kinderboek blikt Jona tevreden terug op zijn eigen, dappere optreden. De boom uit het Bijbelverhaal blijft staan, maar heeft zijn betekenis verloren.

Jona's verhaal is een van de meest populaire Bijbelverhalen

in de kinderliteratuur, juist omdat het door zijn sprookjesachtige karakter toegankelijk is voor kinderen. Hoe ver kun je gaan bij het navertellen, zonder het respect voor de oorspronkelijke tekst te verliezen? Staat de verkleuter van dit Bijbelverhaal niet haaks op de emancipatie van de hedendaagse kinderliteratuur, die ook in prentenboeken voor jonge kinderen de doelgroep ernstig neemt en authenticiteit nastreeft? Kleuters kunnen relatief complexe situaties en gevoelens begrijpen. Boos zijn omdat de ander niet gestraft wordt, is daarvan een goed voorbeeld. En waarom teruggrijpen naar de Bijbel, als we God eruit weg schrijven? (RG)

Kathleen Amant, *Het verhaal van Jona*, De Eenhoorn, Wielsbeke, 2014, 28 blz., 12,95 euro.